

ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อสรุป

การตรวจสอบภายในเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญในการบริหารงานขององค์การ เนื่องจากการตรวจสอบภายในเป็นวิธีการควบคุมภายในที่สำคัญอย่างหนึ่งซึ่งช่วยให้ฝ่ายบริหารเกิดความมั่นใจว่า ระบบการควบคุมที่มีอยู่นั้น มีการปฏิบัติจริงอย่างสม่ำเสมอ และเป็นไปอย่างเหมาะสม รวมทั้งช่วยค้นหาข้อบกพร่อง จุดอ่อน และพัฒนาระบบการดำเนินงานที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยรายงานข้อเท็จจริงดังกล่าวและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงระเบียบและวิธีการปฏิบัติงานแก่ผู้บริหารให้ทราบ และพิจารณาสั่งการให้ผู้ปฏิบัติงานได้ถือปฏิบัติต่อไป อันจะเป็นประโยชน์ในการบริหารงานและการปฏิบัติงานของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

รัฐวิสาหกิจเป็นหน่วยงานมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งในด้าน เศรษฐกิจและสังคม ในการบริหารงานของรัฐวิสาหกิจให้มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียุทธศาสตร์การควบคุมภายในที่ดี และมีการตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิผล แต่ตามสภาพความเป็นจริงในประเทศไทย รัฐวิสาหกิจบางแห่งยังไม่มี การตรวจสอบภายใน และรัฐวิสาหกิจที่มีการตรวจสอบภายในส่วนมากยังต้องประสบปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่มาก ดังนั้นในการศึกษาและวิจัยนี้ จึงเป็นการศึกษาและวิเคราะห์ระบบการตรวจสอบภายในของรัฐวิสาหกิจ และวิเคราะห์ ปัญหาและสาเหตุของปัญหาในการตรวจสอบภายในของรัฐวิสาหกิจ พร้อมทั้งการสรุปข้อเสนอแนะ สำหรับการปรับปรุงแก้ไข ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายของรัฐวิสาหกิจได้ ทราบปัญหาและสาเหตุของปัญหาดังกล่าว เพื่อที่จะพัฒนาการตรวจสอบภายในของรัฐวิสาหกิจให้ มีประสิทธิภาพและ เกิดประโยชน์ในการบริหารงานรัฐวิสาหกิจต่อไป

วิธีการศึกษาและวิจัยนี้ ได้ศึกษาจากเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ ภายใน และโดยการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการตรวจสอบภายในจากหัวหน้าหน่วยตรวจสอบภายใน

ของรัฐวิสาหกิจแต่ละขนาด โดยใช้แบบสอบถาม แล้วนำผลการสำรวจดังกล่าวมาวิเคราะห์ตามแนวเหตุผลและสมมติฐานที่กำหนดไว้ดังนี้ คือ

1. ปัจจัยสำคัญอันหนึ่งที่จะทำให้การตรวจสอบภายในของรัฐวิสาหกิจมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล คือ การมีระบบการตรวจสอบภายในที่ดี
2. รัฐวิสาหกิจขนาดใหญ่จะมีระบบการตรวจสอบภายในที่ดีกว่ารัฐวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก
3. รัฐวิสาหกิจที่มีผลกำไรจากการดำเนินงานจะมีระบบการตรวจสอบภายในที่ดี
4. การสนองตอบนโยบายหรือความต้องการของผู้บริหารระดับสูงของรัฐวิสาหกิจของผู้ตรวจสอบภายใน มิได้จำกัดอยู่เฉพาะการตรวจสอบการบัญชีและการเงินเท่านั้น แต่ควรได้ขยายขอบเขตการตรวจสอบไปถึงการตรวจสอบด้านการปฏิบัติการมากขึ้นด้วย

จากผลการสำรวจระบบการตรวจสอบภายในที่ดีของรัฐวิสาหกิจแต่ละขนาด เมื่อนำมาวิเคราะห์ตามแนวเหตุผลและสมมติฐานข้างต้น สรุปผลได้ดังนี้

1. รัฐวิสาหกิจขนาดใหญ่จะมีระบบการตรวจสอบภายในที่ดีกว่ารัฐวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก เนื่องจากรัฐวิสาหกิจขนาดใหญ่มีจำนวนอัตราร้อยละของรัฐวิสาหกิจ ที่ปฏิบัติตามระบบการตรวจสอบภายในที่ดี ในแต่ละขั้นตอนมากกว่ารัฐวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก
2. รัฐวิสาหกิจที่มีผลกำไรจากการดำเนินงานจะมีระบบการตรวจสอบภายในดีกว่ารัฐวิสาหกิจ ที่มีผลขาดทุนจากการดำเนินงาน เนื่องจากรัฐวิสาหกิจที่มีผลกำไรสุทธิ มีจำนวนอัตราร้อยละของรัฐวิสาหกิจที่ปฏิบัติตามระบบการตรวจสอบภายในที่ดีในแต่ละขั้นตอน มากกว่ารัฐวิสาหกิจที่มีผลขาดทุนสุทธิ
3. หน่วยตรวจสอบภายในของรัฐวิสาหกิจ ส่วนมากมีการตรวจสอบบัญชีและการเงิน และการตรวจสอบการปฏิบัติการ โดยหัวหน้าหน่วยตรวจสอบภายในของรัฐวิสาหกิจทั้งหมดเห็นว่าการตรวจสอบการปฏิบัติการ สามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารของรัฐวิสาหกิจได้มากกว่าการมี การตรวจสอบบัญชีและการเงินเพียงอย่างเดียว แต่อย่างไรก็ตามการตรวจสอบบัญชีและการเงินยังไม่ครอบคลุมทุกรายการบัญชี และการตรวจสอบการปฏิบัติการยังคงเน้นในเรื่องการเงินและการควบคุมสินทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจเท่านั้น

ผลการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา และสาเหตุของปัญหาในการตรวจสอบภายในของ
รัฐวิสาหกิจ สรุปได้ดังนี้

1. รัฐวิสาหกิจบางแห่งไม่มีการตรวจสอบภายใน ทำให้ผู้บริหารของรัฐวิสาหกิจขาด
ความมั่นใจในการบริหารงาน เนื่องจากผู้บริหารไม่สามารถที่จะควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้
ปฏิบัติงานได้อย่างทั่วถึงว่าได้มีการปฏิบัติงานตามนโยบาย แผน และวิธีการดำเนินงานโดย
เคร่งครัดหรือไม่ และการใช้ทรัพยากร แรงงาน และสินทรัพย์ต่าง ๆ ของรัฐวิสาหกิจเป็นไป
เพื่อประโยชน์แก่รัฐวิสาหกิจอย่างเหมาะสมหรือไม่ นอกจากนี้ยังทำให้ผู้บริหารขาดข้อมูลที่ถูกต้อง
และเพียงพอ ในการปรับปรุง แก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงนโยบาย แผน และวิธีการดำเนินงานที่
เหมาะสมด้วย ซึ่งจะมีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานรัฐวิสาหกิจด้วย

2. รัฐวิสาหกิจบางแห่ง โดยเฉพาะรัฐวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดเล็ก และรัฐ-
วิสาหกิจที่มีผลขาดทุนจากการดำเนินงาน ไม่มีระบบการตรวจสอบภายในที่ดี ทำให้ผู้ตรวจสอบ
ภายในได้ข้อมูล หลักฐานการตรวจสอบที่ไม่ถูกต้องและครบถ้วน เป็นเหตุให้ผลงานของผู้
ตรวจสอบภายในขาดความเชื่อถือจากผู้รับการตรวจสอบและผู้บริหารระดับสูง

3. หัวหน้าหน่วยและผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของรัฐวิสาหกิจบางแห่ง ยังมี
คุณสมบัติไม่เหมาะสม เนื่องจากหัวหน้าหน่วยตรวจสอบภายในของรัฐวิสาหกิจไม่ได้จบการศึกษา
ในระดับปริญญาตรีทางด้านบัญชี และ/หรือพาณิชยศาสตร์ และผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบภายในมาก
กว่าอัตราร้อยละ 50 ของผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งมีการศึกษาต่ำ
กว่าระดับปริญญาตรี รวมทั้งมีประสบการณ์ในการตรวจสอบภายในน้อยกว่า 2 ปี ทำให้หน่วย
ตรวจสอบภายในขาดผู้นำที่ดีในการบริหารงาน เนื่องจากขาดแนวความคิดริเริ่มที่จะพัฒนางาน
ตรวจสอบภายในให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และการขาดคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน
ดังกล่าว ทำให้การตรวจสอบภายในไม่มีประสิทธิผล อันเป็นสาเหตุทำให้การตรวจสอบภายใน
ไม่เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือจากผู้รับการตรวจสอบและผู้บริหารระดับสูง

4. รัฐวิสาหกิจส่วนมากมีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบภายใน และเครื่องมือ
เครื่องใช้ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในไม่เพียงพอ ทำให้งานตรวจสอบภายในไม่
ครอบคลุมทุกจุด และเป็นไปตามขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบที่รัฐวิสาหกิจนั้น ๆ ได้กำหนด
ไว้

5. หน่วยตรวจสอบภายในของรัฐวิสาหกิจบางแห่งไม่ได้กำหนดขอบเขต หน้าที่และ
ความรับผิดชอบของผู้ตรวจสอบภายใน ทำให้ผู้ตรวจสอบภายในขาดความมั่นใจในการปฏิบัติงาน

ว่าควรตรวจสอบในลักษณะใด เพียงใด ซึ่งทำให้ผู้ตรวจสอบภายในไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้รับการตรวจสอบ

6. หน่วยตรวจสอบภายในของรัฐวิสาหกิจบางแห่ง ที่มีการตรวจสอบบัญชีและการเงิน การตรวจสอบการปฏิบัติการนั้น ไม่ได้ตรวจสอบให้ครอบคลุมและครบถ้วนทุกรายการบัญชี และทุกเรื่อง โดยเฉพาะการตรวจสอบบัญชีและการเงิน ส่วนมากไม่ได้ตรวจสอบทุกรายการบัญชี และการตรวจสอบการปฏิบัติการนั้น ๆ ส่วนมากเน้นการตรวจสอบด้านการเงิน และความคุ้มค่าสินทรัพย์เท่านั้น ทำให้ผลงานของผู้ตรวจสอบภายในที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อผู้บริหารระดับสูงและผู้ปฏิบัติงานไม่เพียงพอและครบถ้วน

7. หน่วยตรวจสอบภายในของรัฐวิสาหกิจ ส่วนมากไม่ได้รับความร่วมมือที่ดีในการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในจากผู้รับการตรวจสอบ ทำให้ข้อมูลและเอกสารหลักฐานที่จำเป็นต่อการตรวจสอบไม่ถูกต้องและครบถ้วน ซึ่งเป็นผลทำให้การตรวจสอบภายในไม่มีประสิทธิผล

8. ผู้รับการตรวจสอบภายในของรัฐวิสาหกิจ ส่วนมากไม่สนใจที่จะปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจสอบภายใน และบางแห่งไม่ปฏิบัติตามข้อแนะนำของผู้ตรวจสอบภายในในระยะเวลาอันสมควร ทำให้เกิดการสูญเปล่าในการทำงานของผู้ตรวจสอบภายใน และทำให้ผู้ตรวจสอบภายในเกิดความรู้สึกท้อแท้และหมดกำลังใจในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังทำให้การควบคุมภายในมีข้อบกพร่องหรือจุดอ่อนต่อไป โดยไม่ได้รับการแก้ไข

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะนี้จะ เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายของรัฐวิสาหกิจ หัวหน้าหน่วยตรวจสอบภายใน และผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน และผู้รับการตรวจสอบ เนื่องจากได้ทราบแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการตรวจสอบภายใน และปัญหาในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายในของรัฐวิสาหกิจ ดังนั้นผู้เขียนจึง เสนอแนะ เพื่อประโยชน์ดังกล่าวดังนี้

1. ข้อเสนอแนะต่อกระทรวงการคลัง

เนื่องจากกระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายใน นโยบายการบัญชี และผลตอบแทนต่าง ๆ ของพนักงานรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น ดังนั้นกระทรวงการคลังต้องกำหนดเป็นระเบียบให้รัฐวิสาหกิจทุกแห่งต้องมีการตรวจสอบภายใน ดังนี้

1.1 ต้องกำหนดให้รัฐวิสาหกิจมีการตรวจสอบทั้งทางการเงิน การเงิน และ การตรวจสอบการปฏิบัติการ โดยให้ผู้ตรวจสอบภายในต้องปฏิบัติงานให้ครบถ้วนและถูกต้องตาม หลักวิชาการตรวจสอบภายใน ถ้าหน่วยตรวจสอบภายในของรัฐวิสาหกิจใดมีอัตรากำลังของ ผู้ตรวจสอบภายในอย่างเพียงพอ อาจะกำหนดให้มีการตรวจสอบไปถึงการตรวจสอบการ- บริหารงานด้วย และสำหรับรัฐวิสาหกิจที่มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ ควรกำหนดให้มีการตรวจสอบ คอมพิวเตอร์ด้วย

1.2 ต้องกำหนดมาตรฐานการตรวจสอบภายใน และวิธีการตรวจสอบไว้ อย่างชัดเจน รวมทั้งต้องพัฒนาระบบและวิธีการตรวจสอบให้ทันสมัยอยู่เสมอด้วย เพื่อให้หน่วย ตรวจสอบภายในของรัฐวิสาหกิจได้ถือปฏิบัติ และใช้เป็นแนวทางให้ผู้ตรวจสอบภายในของรัฐวิสาหกิจได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.3 ต้องกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะทำหน้าที่เป็นหัวหน้าหน่วยและผู้ปฏิบัติงาน ตรวจสอบภายในของรัฐวิสาหกิจ โดยหัวหน้าหน่วยตรวจสอบภายในจะต้องมีคุณวุฒิการศึกษา อย่างน้อยระดับปริญญาตรีทางด้านการบัญชีหรือบริหารธุรกิจ และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ตรวจสอบภายในมาแล้วอย่างน้อย 2 ปี ส่วนผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบภายในนั้น จะต้องมีความวุฒิ การศึกษาอย่างน้อยระดับปริญญาตรี โดยต้องให้มีทั้งบุคคลที่จบการศึกษาด้านการบัญชี หรือ บริหารธุรกิจ และมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านของรัฐวิสาหกิจนั้น ๆ ด้วย

1.4 ต้องกำหนดให้หน่วยตรวจสอบภายในของรัฐวิสาหกิจส่งสำเนารายงาน การตรวจสอบให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และคณะกรรมการบริหารงานของรัฐวิสาหกิจทุกครั้ง เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผน และจัดทำแนวการตรวจสอบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และเพื่อให้คณะกรรมการบริหารงานของรัฐวิสาหกิจได้ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการ บริหารงานของรัฐวิสาหกิจให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของรัฐวิสาหกิจทุกแห่ง ที่มีหน้าที่ใน การตรวจสอบบัญชี และแสดงความเห็นต่อฐานะและผลการดำเนินงานตามหลักการบัญชีที่รับรอง ทั่วไป เพื่อรายงานผลการตรวจสอบและข้อเสนอแนะให้ผู้บริหารระดับสูงของรัฐวิสาหกิจ และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบ เช่น กระทรวงการคลัง และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นต้น และการรายงานผลการตรวจสอบประจำปีเสนอต่อรัฐสภา เพื่อให้ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานของรัฐวิสาหกิจได้ถูกต้องมากขึ้น ดังนั้น

สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน จึงควรส่งเสริมการตรวจสอบภายในของรัฐวิสาหกิจให้มีบทบาทมากขึ้น และเน้นให้ผู้บริหารระดับสูงของรัฐวิสาหกิจได้เห็นความจำเป็นของการตรวจสอบภายใน รวมทั้งการเพิ่มความเข้าใจในหลักการตรวจสอบภายในให้มากขึ้นด้วย เช่น โดยจัดอบรมการตรวจสอบภายในให้แก่ผู้ตรวจสอบภายในและผู้บริหารระดับสูงของรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารระดับสูงของรัฐวิสาหกิจ

3.1 ผู้บริหารระดับสูงของรัฐวิสาหกิจต้องให้การส่งเสริมและสนับสนุนการตรวจสอบภายในอย่างเต็มที่ ปฏิบัติตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด ให้ความอิสระแก่ผู้ตรวจสอบภายในอย่างจริงจัง และกำหนดขอบเขต อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ตรวจสอบภายในให้ครอบคลุมทุกจุดอย่างชัดเจนและเปิดเผย ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีแบบแผน และนำไปสู่เป้าหมายของรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งที่ต้องการให้เกิดการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้บริหารระดับสูงของรัฐวิสาหกิจต้องพยายามสร้างทัศนคติของพนักงานรัฐวิสาหกิจทุกระดับ ให้เข้าใจและเห็นประโยชน์ของการตรวจสอบภายในว่าจะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดความร่วมมือกันที่ดีระหว่างผู้ตรวจสอบภายในและผู้รับการตรวจสอบ

3.2 ผู้บริหารระดับสูงของรัฐวิสาหกิจต้องให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายใน ทั้งในเรื่องอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ งบประมาณ และเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการตรวจสอบอย่างเพียงพอ เพื่อให้ผู้ตรวจสอบภายในสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและครบถ้วนตามขอบเขตหน้าที่ และความรับผิดชอบที่ผู้บริหารระดับสูงได้กำหนดไว้

3.3 ในการแต่งตั้งบุคคลที่จะทำหน้าที่หัวหน้าหน่วยตรวจสอบและผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบภายในนั้น ผู้บริหารระดับสูงของรัฐวิสาหกิจต้องคำนึงถึงคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้ง เช่น ต้องคำนึงถึงคุณวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การตรวจสอบ และคุณสมบัติเฉพาะตัว เป็นต้น รวมทั้งกำหนดให้หน่วยตรวจสอบภายในต้องมีผู้เชี่ยวชาญหรือที่ปรึกษาเฉพาะด้านตามความจำเป็น เช่น ด้านวิศวกรรม ด้านคอมพิวเตอร์ เป็นต้น เพื่อให้คำปรึกษาแก่ผู้ตรวจสอบภายใน ซึ่งจะทำให้การตรวจสอบภายในมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ผู้บริหารระดับสูงของรัฐวิสาหกิจควรเปิดโอกาสหรือสนับสนุนให้หัวหน้าหน่วยตรวจสอบและผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบภายในได้เลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นในระดับผู้บริหารของรัฐวิสาหกิจด้วย เพื่อให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายใน

3.4 เมื่อผู้ตรวจสอบภายในได้เสนอรายงานผลการตรวจสอบและข้อเสนอแนะต่าง ๆ แก่ผู้บริหารระดับสูงของรัฐวิสาหกิจแล้ว ผู้บริหารระดับสูงต้องพิจารณาและสั่งการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดและทันที เพื่อให้เกิดการปรับปรุงแก้ไขได้อย่างทันเวลาและไม่เกิดการสูญเปล่าในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายใน แต่ถ้าผู้บริหารระดับสูงไม่เห็นด้วยกับรายงาน หรือข้อเสนอแนะดังกล่าว ควรจะให้มีการปรึกษาร่วมกันระหว่างผู้บริหารระดับสูง ผู้ตรวจสอบภายในและผู้รับการตรวจสอบ เพื่อหาทางแก้ไขต่อไป

4. ข้อเสนอแนะต่อผู้ตรวจสอบภายใน

4.1 ผู้ตรวจสอบภายในของรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่ง ต้องพัฒนาระบบการตรวจสอบภายในให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตามความจำเป็นและลักษณะการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจของตน โดยให้สอดคล้องกับขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารระดับสูง พร้อมทั้งต้องจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในด้วย เพื่อให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4.2 ผู้ตรวจสอบภายในของรัฐวิสาหกิจต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมให้มากขึ้น เช่น การศึกษาในเรื่องวิชาการตรวจสอบภายในสมัยใหม่ คอมพิวเตอร์ และหลักการบริหารงาน รวมทั้งการศึกษาจากวารสารการตรวจสอบภายในของสมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาและปฏิบัติงานตรวจสอบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ผู้ตรวจสอบภายในของรัฐวิสาหกิจควรสมัครเป็นสมาชิกของสมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ตรวจสอบภายในให้ได้รับความรู้ และข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการตรวจสอบภายในมากขึ้นด้วย

4.3 ผู้ตรวจสอบภายในของรัฐวิสาหกิจ ต้องจัดให้มีการตรวจสอบภายในเรื่องต่าง ๆ ให้มากขึ้น และให้ถูกต้องตามหลักวิชาการตรวจสอบภายในด้วย โดยในการตรวจสอบการปฏิบัติการนั้น ไม่เพียงแต่เน้นด้านการเงินเท่านั้น แต่ควรเน้นในด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ด้านการผลิต การขาย และการให้บริการ เป็นต้น และสำหรับรัฐวิสาหกิจก็นำคอมพิวเตอร์มาใช้ ต้องจัดให้มีการตรวจสอบคอมพิวเตอร์ด้วย เพื่อจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารระดับสูงของรัฐวิสาหกิจได้มากขึ้น

4.4 ผู้ตรวจสอบภายในของรัฐวิสาหกิจต้องพยายามสร้างความเข้าใจของผู้รับการตรวจสอบให้เห็นถึงประโยชน์และความสำคัญของการตรวจสอบภายใน ที่จะช่วยเพิ่ม

ประสิทธิภาพในการทำงานให้ดีขึ้น ซึ่งจะทำให้ผู้รับการตรวจสอบได้ร่วมมืออย่างดีในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายใน

5. ข้อเสนอแนะต่อผู้รับการตรวจสอบ

5.1 ผู้รับการตรวจสอบต้องมีจิตใจที่ไม่เป็นอคติต่อการตรวจสอบภายใน และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีแก่ผู้ตรวจสอบภายใน เพื่อให้ระบบงานที่มีอยู่ได้มีการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อรัฐวิสาหกิจได้มากขึ้น

5.2 ผู้รับการตรวจสอบต้องปฏิบัติตามข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของผู้ตรวจสอบภายใน โดยต้องปฏิบัติตามภายในระยะเวลาอันสมควร เพื่อให้มีการปรับปรุงแก้ไขได้อย่างทันเวลา และไม่เกิดการสูญเปล่าในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายใน